

Kwalitatieve onderzoeksdesigns en analyse van kwalitatieve gegevens: hoe vertellen we het onze studenten?

Harry Ganzeboom
Inleiding Colloquium Afdeling M&T
12 januari 2009

Kwalitatieve onderzoeksdesigns

- Case study
- Participerende observatie
- Niet-participerende observatie
- Documentstudie
- Ondervragen sleutelpersonen
- Etnomethodologie

Kwalitatieve dataverzameling

- Open interview
- Half-open interview
- Focus (groep) interview
- Observatie(verslag)
- Analyse van bestaande tekst

Kwantitatieve versus kwalitatieve gegevens

- Kwantitatieve gegevens: datamatrix van eenheden * kenmerken:
 - Systematisch vergelijkend
 - Getallen, statistische bewerking
- Kwalitatieve gegevens: ongestructureerde tekst:
 - Geen expliciete vergelijkingsgroepen, maar wel impliciete vergelijkingen

Wel verwant, maar niet hetzelfde

- Toetsing vs bedenken van theorieën.
- Deductie vs inductie
- Nomothetische vs idiografisch verklaren.
- Verklaren versus begrijpen

Wanneer kwalitatief? (1)

- Geen goede redenen lijken me:
 - Als je zou willen verklaren in plaats van beschrijven ('kwalitatief geeft diepte').
 - Alleen kwalitatief onderzoek kan ons inzicht geven in de interpretaties die sociale actoren aan hun handelen geven en hen motiveren.
 - Je moet de sociale werkelijkheid waarnemen voordat je theorieën kunt formuleren.

Wanneer kwalitatief? (2)

- Er zijn talloze aspecten van de sociale werkelijkheid die je niet kwantificerend kunt onderzoeken.
- Kwalitatief onderzoek geeft 'kleur'. Het is zeer bruikbaar voor illustratie en argumentaties kracht bij te zetten.
- Je kunt met kwalitatief onderzoek exploreren en zo tot theorieën komen. Noodzakelijk is dat niet.
- Er is een goede case te maken dat kwalitatieve onderzoeksdesigns meer (meet)validiteit hebben. Vgl. diagnostisch onderzoek in de psychologie.

Gemeenschappelijke raakvlakken?

- Zelfde probleemstellingen en theoretische achtergronden waartegen deze gesteld worden.
- Cumulatie van theorie als product van onderzoek – bijdrage aan de onderzoeksliteratuur.
- Geldigheid en betrouwbaarheid (van meten en representatie).

We doen allemaal kwalitatief onderzoek

- Er is een fase in het onderzoek waarin we allemaal kwalitatief te werk gaan: overzicht van de eerdere onderzoeksliteratuur (wat weten we al?)
- Hoewel we in toenemende mate kwantificerende meta-analyses zien als overzicht van eerder onderzoek, bevat 99% van de onderzoeksartikelen een kwalitatieve samenvatting van de stand van zaken.
- Ook bij het opstellen van zulke kwalitatieve samenvatting zouden de nieuwe mogelijkheden die automatisering van teksten biedt, kunnen worden uitgebuit.

Hoe vertel ik het de studenten?

- Anekdote:
 - Festinger "When Prophecy Fails" & "\$1/\$20 experiment".
- Worlds apart.
- Kwalitatieve onderzoeksdesigns zijn moeilijk op een noemer te brengen (zoals experiment versus observatie in kwantificerend onderzoek).
- Maar drie dingen hebben alle mogelijke vormen gemeen: tekst, tekst, tekst.
- Een dus is het nuttig om technieken aan te leren die te maken hebben met het ontsluiten en systematiseren van grote hoeveelheden tekst.
- Is Atlas-TI hiervoor een bruikbaar hulpmiddel?

Babbie over validiteit en betrouwbaarheid

- Babbie maakt een correct onderscheid:
 - Betrouwbaarheid: stabiliteit van meting (krijgen we hetzelfde als we opnieuw meten?)
 - Validiteit: meten we wat we willen meten?
- Orthodox: betrouwbaarheid is noodzakelijke voorwaarde voor validiteit.
- Babbie: betrouwbaarheid (verkregen door standaardisatie) gaat ten koste van ('tension') validiteit.
- Babbie: een onderzoek kan dus weinig betrouwbaar zijn, maar toch heel valide.

Babbie en de bibliotheek

- Een van de meest problematische voorstellingen in Babbie is het ontbreken van een methodologie van probleemstellingen.
- Wat er niet in staat is hoe de wetenschappelijke relevantie van probleemstellingen beargumenteert:
 - De gestelde vraag dient iets toe te voegen aan de bestaande onderzoeksliteratuur.
 - Het verkrijgen van een beeld van de bestaande onderzoeksliteratuur is een kunst apart – en een kunst waarin we kennelijk geen training verzorgen.

Oefening 1: Kadri & Melinda

- Om RESMA studenten te introduceren in kwalitatieve onderzoeksanalyses, laat ik ze twee teksten van Kadri & Melinda coderen en analyseren met Atlas-TI.
- Vorig jaar: het tellen en classificeren van “Quasi-qualitatieve quantifiers”. Dit jaar: reconstructie van het “nomologisch netwerk”.
- Het werkte vorig jaar beter dan dit jaar.

Oefening 2: de dierenwereld van Leviticus

- Babbie introduceert kwalitatieve data-analyse (N5) aan de hand van een bijbeltekst (spijswetten uit Leviticus).
- MTSWO: reconstrueer de dierenwereld van Leviticus; reconstrueer de verschillende vormen (intensiteiten) van onreinheid. Gebruik Excel om dit te doen.
- Het is een beetje flauw, maar er zitten toch waardevolle elementen van ‘inleving’ in.
- Zeer moeilijk om massaal te evalueren. Gelukkig deden maar 150 studenten mee.

Grounded theory

- Babbie’s behandeling hangt nogal sterk op ‘Grounded Theory’ (Glaser & Strauss, 1967).
- Dit komt onder meer terug in zijn behandeling van inductie en analyse van kwalitatieve gegevens (teksten) via N5.

Glaser & Strauss

- Geschreven begin jaren '60! Dit is eigenlijk voor de opkomst van de survey (en causale modellen) als dominante sociologische onderzoeksmethode.
- Belangrijk negatief referentiepunt: “Grand theory” (Parsons)
- Daarnaast ook verzet tegen ‘Blind Empiricism’ (Lazarsfeld) – maar hier is de stemming positiever.
- Deze twee punten lijken erg veel op “The Sociological Imagination” (C. Wright Mills).
- Vergelijk in Nederland: Goudsblom, “Balans van de Sociologie”.

Grounded Theory

- Expliciet: het gaat om ‘ontwikkelen’ van (algemeen geldige, maar niet-speculatieve) theorieën.
- Deze theorieën nemen de vorm aan van informatieve (toetsbare) uitspraken; de toetsing is evenwel direct, aan de hand van de reeds verzamelde en gedurig te verzamelen gegevens.
- Analyse van kwantitatieve gegevens (elaboratie-technieken) heeft hierbinnen een plek,

Het recept (1)

- Constant comparison
- Inhoudelijke en formele theorie: van veldspecifieke observatie naar algemeen principe.
- Maak geen gebruik van afleidingen uit bestaande (algemene) theorieën
- Theoretische selectie van onderzoekseenheden / vergelijkingsgroepen.
- Theoretischet verzadiging: ga door met gegevensverzameling totdat je alle varianten al een keer gehoord hebt.

Het recept (2)

- Analyseren en verzamelen van gegevens doe je tegelijkertijd. Het is daarom moeilijk een onderzoeksplan te maken.
- Bij analyse zoek je naar gelijkenis tussen gebeurtenissen (categorieën opbouwen). Typen maken.
- Afwisseling van coderen en opschrijven van theoretische ideeën.